

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษารุ่นนี้ ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการศึกษาดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

2.1.1 แนวความคิดตามโครงการธนาคารประชาชน

“โครงการธนาคารประชาชน” มีแนวคิดในการส่งเสริมให้เกิดการกระจายโอกาส การเข้าถึงแหล่งเงินให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพื่อสร้างทางเลือกและลดการพึ่งพาแหล่งเงินกู้ นอกกระบบ ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีโอกาสในการสร้างงานสร้างรายได้ด้วยตนเอง โดยให้ธนาคาร ออมสินให้บริการทางการเงินที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนทั่วไปที่ประกอบ อาชีพอิสระรายย่อยและยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการใช้บริการทางการเงินที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้เต็มรูปแบบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้การฝึกอบรม ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหา และแนะนำ ด้านอาชีพให้แก่สมาชิก เพื่อสร้างพื้นฐานความมั่นคงที่ยั่งยืนแก่ผู้ประกอบการรายย่อย ด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ส่งเสริมการออมทรัพย์ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาในการประกอบ อาชีพ และการสนับสนุนเงินทุนอย่างมีเหตุผล การให้สินเชื่อตามโครงการธนาคารประชาชนของ ธนาคารออมสิน แตกต่างจากการให้สินเชื่อประเภทอื่น (สินเชื่อเคหะ สินเชื่อสวัสดิการ ฯลฯ) ของธนาคารออมสินคือ คุณสมบัติของผู้กู้สินเชื่อประเภทอื่น มีหลักประกันที่แน่นอนทางด้าน รายได้เพราะเป็นข้าราชการ และลูกจ้างประจำ แต่ผู้กู้สินเชื่อตามโครงการธนาคารประชาชนไม่มี หลักประกันทางด้านรายได้ที่แน่นอนเนื่องจากประกอบอาชีพอิสระรายย่อย

2.1.2 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชน

การพิจารณาให้สินเชื่อโดยทั่วไป จะใช้หลัก 5C's policy พิจารณาดังนี้ (วเรศ อุปปาทิกา; 2541)

1) คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ (character) หมายถึง คุณสมบัติของผู้ขอกู้ ซึ่งจะแสดง ให้เห็นถึงความตั้งใจในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด ประเด็นที่พิจารณาได้แก่ อุปนิสัยใจคอ ความซื่อสัตย์ ไม่เหนียวหนึ่ ความตั้งใจในการประกอบอาชีพ ขยันทำมาหากิน ประหยัดอดออม มีความสม่ำเสมอในการฝากเงินกับธนาคาร มีที่อยู่ที่แน่นอนสามารถติดต่อได้ หากมี

ก็สามารถพิจารณาให้กู้ได้ง่ายกว่าสมาชิกที่ไม่มีสถานประกอบการที่แน่นอนหรือไม่ใช่คนในพื้นที่ เป็นต้น

2) ความสามารถในการชำระหนี้ (capacity) หมายถึง ผู้กู้สามารถทำรายได้จากการประกอบอาชีพเพียงใดและมีรายจ่ายที่ต้องรับผิดชอบเท่าใด เพื่อพิจารณาว่าสมาชิกมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ในแต่ละงวด ได้เท่าใด (ability to pay) ซึ่งปัจจัยที่จะแสดงให้เห็นว่าสมาชิกมีความสามารถชำระหนี้ได้มากน้อยเพียงใด ได้แก่

- รายได้ การพิจารณาจะดูเรื่องการประกอบอาชีพของสมาชิก ฤดูกาลของสมาชิก หากค้าขายของชาก็จะมีรายได้มากกว่าแม่ค้าขายผักสดหรือหาบเร่ แผงลอย จำนวนเงินให้กู้ก็สามารถให้วงเงินตามที่ขอกู้ได้ เป็นต้น

- รายจ่าย พิจารณาว่าสมาชิกมีภาระต้องใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด มีภาระอะไรบ้าง เช่น มีบุตรกำลังศึกษาอยู่ มีหนี้สินนอกระบบมาก การมีรายจ่ายมากก็จะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ลดลงอาจจะพิจารณาวางเงินให้กู้ตามความสามารถในการชำระหนี้ด้วย

3) เงินทุน (capital) หมายถึง การพิจารณาถึงฐานะทางการเงินของลูกค้า ซึ่งหลักเกณฑ์นี้ นำมาใช้ประกอบการพิจารณาลูกค้าโครงการธนาคารประชาชนน้อย เนื่องจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมายประกอบอาชีพรายย่อย ไม่มีการทำบัญชีทางการเงิน การพิจารณาจึงต้องดูจากกิจกรรมที่ทำอยู่ หากเป็นร้านค้าก็สามารถให้กู้ได้มากกว่าสมาชิกที่เป็นหาบเร่ แผงลอยที่ไม่มีสถานที่ประกอบการที่แน่นอน

4) หลักประกัน (collateral) หมายถึง หลักประกันที่สมาชิคนำมาค้ำประกันในการขอกู้ ซึ่งหลักประกันส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกโครงการธนาคารประชาชนด้วยกัน ซึ่งหากสมาชิกที่ค้ำประกันมีสถานประกอบการหรือที่อยู่แน่นอนติดต่อได้ ก็พิจารณาให้กู้ได้ง่ายกว่าสมาชิกที่ไม่มีที่อยู่แน่นอนหรือเป็นคนนอกพื้นที่ สำหรับหลักประกันที่เป็นหลักทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รวมถึงการใช้บุคคลที่ธนาคารให้ความเชื่อถือหรือมีตำแหน่ง หน้าที่การงานมั่นคง เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ก็พิจารณาให้กู้ได้ง่ายขึ้น

5) เงื่อนไข (condition) หมายถึง เป็นการพิจารณาสถานะทางเศรษฐกิจหรือทางการตลาดของลูกค้า โดยดูจากการประกอบอาชีพของสมาชิกว่ามีคู่แข่งมากน้อยเพียงใด สินค้าสามารถขายได้มากน้อยเพียงใด

นอกจากหลักเกณฑ์ 5C's Policy ที่ใช้วิเคราะห์วงเงินกู้แก่สมาชิกโครงการแล้ว มีการนำหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ 5P's Policy ซึ่งคล้ายกับ 5C's Policy แต่มีรายละเอียดบางส่วนที่แตกต่างกันมาประกอบการพิจารณาด้วย 5P's Policy ประกอบด้วย ปัจจัยตัวบุคคล (people) วัตถุประสงค์

การกู้ยืม (Purpose) การชำระหนี้ (payment) หลักประกันความเสี่ยง (protection) และการพิจารณา
มององค์ประกอบโดยรวม (perspective) โดยแต่ละข้อที่นำมาใช้ประกอบการพิจารณา ดังนี้

1. ปัจจัยตัวบุคคล (people) เป็นการหาข้อมูลจากผู้ขอกู้โดยการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้
ข้อเท็จจริง อาจใช้วิธีการถามตรง ๆ หากสมาชิกเป็นคนในพื้นที่ หรือสนิทสนมกันพอสมควร หรือ
ใช้วิธีพูดคุยให้ถูกคำรู้สึกสบายใจที่จะเล่าเรื่องส่วนตัว การรู้เรื่องส่วนตัวของสมาชิกจะทำให้
สามารถวินิจฉัยข้อมูลได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการปลอดภัยแก่ธนาคารมากขึ้น
เรื่องราวของสมาชิกที่ควรทราบ ได้แก่ ประวัติครอบครัว เช่น ภาระการทำงานหรือเปล่า มีรายได้
รวมกันเดือนละเท่าไร มีบุตรกี่คน อายุเท่าไร เรียนสูงแค่ไหน เพราะเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายประจำของ
สมาชิกซึ่งจะมีผลกระทบมาถึงความสามารถในการชำระหนี้ได้

2. วัตถุประสงค์ (purpose) ธนาคารจำเป็นต้องทราบถึงวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อ
ตรวจสอบว่าจำนวนเงินที่สมาชิกขอกู้นั้น จะเพียงพอในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์
ได้หรือไม่ ถ้าใช้ผิดวัตถุประสงค์อาจทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลเต็มที่ การเรียกเก็บหนี้อาจยุ่งยาก
ในภายหลังได้ ซึ่งจำนวนเงินที่ขอกู้ไปนั้นจะต้องก่อให้เกิดผลผลิตขึ้นจึงจะทำให้สมาชิกมีรายได้
เพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ได้

3. การชำระหนี้ (payment) ในการพิจารณาสินเชื่อ คณะกรรมการจะต้องทราบว่า
โอกาสในการชำระหนี้คืนของสมาชิกความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด สมาชิกมีแผนการชำระหนี้
อย่างไร การที่สมาชิกจะสามารถชำระหนี้คืนได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับรายได้ของสมาชิกเป็นสำคัญ
หากสมาชิกรายใดมีรายได้ดีและแน่นอน มีการออมทรัพย์ในบัญชีเงินฝากอย่างสม่ำเสมอ ก็จะ
พิจารณาอนุมัติ สินเชื่อ โดยเร็ว

4. หลักประกันความเสี่ยง (protection) สมาชิกบางรายอาจใช้ข้ออ้างทรัพย์สิน หรือ
สิ่งของที่มีทะเบียน เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ สมุดบัญชีเงินฝาก เป็นหลักประกัน
การกู้ยืมซึ่งเป็นการช่วยให้ธนาคารลดอัตราเสี่ยงภัยไม่ต้องสูญเสียเงินที่ให้กู้ไปในกรณีที่ผู้
กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้

5. องค์ประกอบรวม (perspective) นอกเหนือจากรายละเอียดการพิจารณาข้างต้น
แล้ว คณะกรรมการจะต้องทำการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการของผู้กู้ว่ามีอยู่จริงหรือไม่
พิจารณาความยุ่งยากในการติดตามหนี้ในอนาคต รวมถึงการพิจารณาสมาชิกเก่าที่ขอกู้เพิ่มก็จะมี
การเพิ่มวงเงินกู้ให้สำหรับสมาชิกที่มีประวัติการชำระหนี้ดี เป็นต้น

➤ สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อตามโครงการธนาคารประชาชนจะแตกต่าง
ไปจากการพิจารณาให้สินเชื่อโดยทั่วไป กล่าวคือ โครงการธนาคารประชาชนจะมุ่งเน้นที่จะให้
สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระรายย่อยที่มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ ลดการ

พึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบ ดังนั้น การพิจารณาให้สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนจะไม่เน้นหลักประกันที่มีค่าเช่น อสังหาริมทรัพย์ โดยสามารถใช้สมาชิกด้วยกันค้ำประกันให้ได้ ในการพิจารณาให้กู้จะเน้นถึงประโยชน์ในการนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพ สามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้ตนเองได้ และพิจารณาจากควมมีวินัยและตั้งใจจริงในการชำระหนี้ โดยจะให้กู้ครั้งแรกในวงเงินไม่สูงมาก (ไม่เกิน 30,000 บาท) หากมีการชำระหนี้ดีการกู้ครั้งต่อไปจะเพิ่มวงเงินกู้ให้ตามความจำเป็นในการนำไปลงทุน (ไม่เกิน 50,000 บาท) และความสามารถในการชำระหนี้ สำหรับด้านสภาพทางเศรษฐกิจจะไม่นำมาใช้ในการพิจารณาให้สินเชื่อ สำหรับความแตกต่างของหลักเกณฑ์ทั่วไปในการขอกู้ สินเชื่อตามโครงการธนาคารประชาชนกับสินเชื่อทั่วไป ดังแสดงในตาราง 2.1

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างหลักเกณฑ์การขอกู้ตามโครงการธนาคารประชาชนกับการขอกู้สินเชื่อทั่วไป

สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชน	สินเชื่อทั่วไป
1. คุณสมบัติผู้กู้ - ต้องเป็นสมาชิกโครงการ ณ สาขาที่ยื่นกู้และฝากเงินกับธนาคารสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่า 2 เดือน 2. วัตถุประสงค์ - ลงทุนประกอบอาชีพ ในกิจการขนาดเล็ก หรือเพื่อการดำรงชีพ 3. จำนวนเงินกู้ - กู้ครั้งแรกไม่เกิน 30,000 บาท ครั้งต่อไปไม่เกิน 50,000 บาท 4. การค้ำประกัน - ใช้สมาชิกโครงการสาขาเดียวกันไม่น้อยกว่า 2 คน หรือ อสังหาริมทรัพย์ที่มีทะเบียน หรือ อสังหาริมทรัพย์ 5. ระยะเวลาชำระหนี้ - กู้ไม่เกิน 30,000 บาท ไม่เกิน 1 ปี วงเงินกู้มากกว่า 30,000 บาท ไม่เกิน 3 ปี 6. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ - ร้อยละ 1 ต่อเดือน	1. คุณสมบัติผู้กู้ - ไม่ต้องเป็นสมาชิกใด ๆ ไม่มีกำหนดเรื่องการฝากเงินกับธนาคาร 2. วัตถุประสงค์ - ตามประเภทของสินเชื่อที่ยื่นกู้ เช่น ซื้อ/สร้างบ้าน ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน 3. จำนวนเงินกู้ - ตามความจำเป็น หรือหลักประกัน ส่วนใหญ่จะมากกว่า 50,000 บาท 4. การค้ำประกัน - อสังหาริมทรัพย์ หรือบุคคลที่มีรายได้แน่นอน หรือหลักทรัพย์ที่ธนาคารออกให้ เช่น สมุดเงินฝาก 5. ระยะเวลาชำระหนี้ - ส่วนใหญ่มีระยะยาวเกิน 3 ปี 6. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ - ตามประกาศธนาคารกำหนด

ที่มา : ธนาคารออมสิน (2543)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิกร ลิ้มสถิตย์ชัย (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ ต้องการทดสอบทฤษฎีอุปสงค์ของเครดิตใหม่ นั่นคือปัจจัยทางเศรษฐกิจซึ่งได้แก่ ระดับราคาสินค้า รายได้ อัตราดอกเบี้ย ต้นทุนของการออกหุ้นและงบประมาณขาดดุลของรัฐบาล ตลอดจนภาวะเงินเฟ้อ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดความต้องการสินเชื่อ ในการศึกษาได้ใช้ข้อมูลของจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้ปริมาณสินเชื่ออุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์เป็นตัววัดความต้องการสินเชื่อ ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงใหม่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี ดัชนีราคาผู้บริโภค และงบประมาณรายจ่ายจังหวัดเชียงใหม่ เป็นตัวแทนปัจจัยตามทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ยังได้ใช้ข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารธนาคารพาณิชย์และลูกค้าที่ใช้บริการมาเป็นส่วนประกอบในการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงใหม่ ดัชนีราคาผู้บริโภคงบประมาณรายจ่ายจังหวัดเชียงใหม่สามารถใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณสินเชื่ออุปโภคบริโภคที่ธนาคารพาณิชย์ให้ลูกค้าได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี ไม่สามารถใช้อธิบายได้ หมายถึงปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคคือ ระดับราคาสินค้า งบประมาณของรัฐบาลและรายได้ ในส่วนผลที่ได้จากการศึกษาทางด้านผู้บริหารธนาคารพาณิชย์พบว่าธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่ออุปโภคบริโภคแก่ผู้ประกอบการอาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มากกว่าผู้เป็นเจ้าของกิจการและรับจ้าง นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยมากที่สุด รองลงมาคือสินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ทางด้านปัญหาเรื่องการชำระหนี้คืบหน้าว่ากลุ่มของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจและสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยมีปัญหาในเรื่องการชำระหนี้คืบมากที่สุด ซึ่งกรณีปัญหาเรื่องการชำระหนี้คืบ ด้านสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยนั้น พบว่าลูกค้าซื้อไว้เพื่อการเก็งกำไรมากกว่าการอยู่อาศัยจริง ๆ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงเห็นว่าควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการให้สินเชื่อประเภทเพื่อที่อยู่อาศัย สำหรับปัญหาการชำระคืบในสินเชื่อเพื่อการเดินทางไปทำงานต่างประเทศพบว่าลูกค้าไม่สามารถชำระ คืบเงินกู้ได้เนื่องมาจากไม่ได้เดินทางไปทำงานต่างประเทศจริงตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม นอกจากนี้เมื่อถามหลักเกณฑ์ที่ผู้บริหารใช้ในการให้สินเชื่อพบว่าธนาคารได้ให้ความสำคัญกับรายได้ หลักประกันและวัตถุประสงค์ในการขอกู้ของลูกค้า หลักเกณฑ์ที่ให้ความสำคัญรองลงมาคือ อายุ อาชีพ วงเงิน จำนวนเงินที่ผ่อนชำระ ส่วนหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่ให้ความสำคัญในระดับปานกลางคือระยะเวลาในการผ่อนชำระและอัตราดอกเบี้ย ส่วนผลการศึกษาจากแบบสอบถามลูกค้าที่ขอสินเชื่ออุปโภคบริโภคจากธนาคารพาณิชย์นั้นพบว่า ส่วนใหญ่ลูกค้ามีวัตถุประสงค์ขอสินเชื่อเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย

รองลงมาเพื่อเดินทางไปทำงานต่างประเทศและสินเชื่อบริโภคบริโภคด้านอื่น ๆ การขอสินเชื่อ บริโภคบริโภคจากธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ลูกค้าไม่เคยได้รับการปฏิเสธ ปัญหาที่ลูกค้าคิดว่าเป็น คือ หลักเกณฑ์ที่ธนาคารนำมาปฏิบัติเข้มงวดจนเกินไปและเจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสนใจแก่ลูกค้า รายย่อยเท่าที่ควร

ประสิทธิ์ ใจตรงกล้า (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การให้สินเชื่อตามโครงการแผนฟื้นฟู การเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและ สังคมของการดำเนินงานตาม โครงการแผนฟื้นฟูการเกษตรที่มีต่อเกษตรกร ตลอดจนวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอพร้าว อำเภอจอมทอง อำเภอเชียงดาว จำนวน 150 ราย แบ่งเป็น อำเภอละ 50 ราย พนักงานสินเชื่อ ธ.ก.ส. จำนวน 15 ราย และเจ้าพนักงานการเกษตรจำนวน 15 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิได้จาก การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นชายอายุ 41 – 60 ปี การศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สมาชิกในครัวเรือน 2 – 4 คน แรงงานเกษตรในครัวเรือน 1 – 2 คน และแรงงานเกษตรจ้าง 1 – 4 คน มีการดำเนินการผลิตก่อนรับเงินกู้ร้อยละ 98 สภาพเศรษฐกิจและ สังคมของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีรายได้ทั้งในภาคการเกษตร และนอกการเกษตร ประกอบด้วยรายได้การเกษตรสุทธิเฉลี่ย 18,973.50 บาทต่อราย ต่อปี วงเงินที่เกษตรกรกู้มากที่สุด อยู่ในช่วง 25,001 – 50,000 บาท แผนการผลิตพืช เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น นาข้าว ของเกษตรกร ทั้งก่อนและหลังรับเงินกู้ไม่แตกต่างกัน แต่มีการนำเงินกู้อะไรไปลงทุนด้านปศุสัตว์เพิ่มขึ้นร้อยละ 50 จากการผลิตแบบเดิม นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่สำคัญคือ ได้รับเงินกุน้อย ไม่สามารถทำการผลิต ตามแผนที่ตั้งไว้ ได้รับปัจจัยการผลิตและเงินกู้ล่าช้า ขั้นตอนยุ่งยาก ส่วนข้อเสนอแนะของ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการคือ ควรเพิ่มวงเงินกู้ให้เพียงพอกับวัตถุประสงค์ของการกู้เงินหรือ แผนการผลิต ต้องการให้จัดหาตลาดการขายผลิตผลที่ได้จากโครงการ และยังคงต้องการให้รัฐบาล ขยายโครงการนี้

สิริพร ใจแพทย์ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการบริหาร สินเชื่อของธนาคารออมสินในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษานโยบาย ขั้นตอนในการบริหารสินเชื่อ และการใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการบริหาร สินเชื่อของธนาคารออมสิน วิธีการศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการวิเคราะห์ สินเชื่อของธนาคารออมสิน ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการธนาคารออมสินภาค ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ

พนักงานปฏิบัติการด้านสินเชื่อ จำนวน 7 สาขา รวมทั้งสิ้น 22 คน และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการ เอกสารในการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสินเชื่อ

ผลการศึกษาการใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการบริหารสินเชื่อของธนาคารออมสินในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อค้นพบดังนี้

1. ขั้นตอนการบริหารสินเชื่อ นำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ของธนาคารคือ ขั้นตอนการวิเคราะห์สินเชื่อและอนุมัติเงินกู้ การรับชำระหนี้และติดตามผลการดำเนินงาน การติดตามหนี้และแก้ไขหนี้

2. ข้อมูลทางการบัญชีที่ธนาคารใช้ ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด หมายเหตุประกอบงบการเงิน ใบแจ้งยอดเงินฝากธนาคาร

3. เครื่องมือที่ธนาคารออมสินใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อคือ การวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ 5C's Policy การวิเคราะห์ร้อยละของยอดรวมแบบแนวดิ่ง การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด การวิเคราะห์ใบแจ้งยอดเงินฝากธนาคาร และการวิเคราะห์เพื่อหายอดขาย ณ จุดคุ้มทุน

4. ข้อจำกัดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อ คือ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินบางครั้งอัตราส่วนแต่ละรายการจะแสดงค่าที่ตรงข้ามกัน การวิเคราะห์ใบแจ้งยอดเงินฝากธนาคารหากผู้ขอกู้มีรายได้ไม่แน่นอนจะไม่สามารถสรุปรายได้รวมของลูกค้านำได้ หรือการวิเคราะห์หายอดขาย ณ จุดคุ้มทุน ต้นทุนผันแปร เป็นข้อมูลที่หายาก คลาดเคลื่อนและตรวจสอบความถูกต้องลำบาก หากกิจการมีผลิตภัณฑ์หลายอย่าง ทำให้ยอดขาย ณ จุดคุ้มทุนที่วิเคราะห์ได้ไม่ถูกต้อง

5. ข้อมูลทางการบัญชีที่ธนาคารได้รับจากลูกค้า อาจไม่ใช่ข้อมูลการดำเนินงานที่แท้จริง เช่น งบการเงินจัดทำขึ้นเพื่อส่งสรรพากร จึงทำให้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง

6. การวิเคราะห์งบการเงินใช้เวลาในการวิเคราะห์นาน ทำให้การวิเคราะห์สินเชื่อใช้เวลานานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งตรงกันข้ามกับหลักการให้บริการลูกค้าที่ต้องสะดวกและรวดเร็ว

7. ข้อมูลในงบการเงิน ไม่ได้ให้ข้อมูลที่ครบถ้วนเพียงพอต่อการวิเคราะห์สินเชื่อ ผู้วิเคราะห์จะต้องขอข้อมูลเพิ่มเติมจากลูกค้า ซึ่งข้อมูลที่ได้รับอาจไม่ใช่ข้อมูลจริง เช่น ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย ราคาขาย ฯลฯ

8. การวิเคราะห์งบการเงิน ในบางครั้งไม่อาจให้ข้อมูลความสามารถในการชำระหนี้ที่แท้จริงได้ บางกิจการแม้มีกำไรก็ไม่จำเป็นต้องไปว่ากิจการมีความสามารถในการชำระหนี้

เพราะกำไรที่แสดงในงบการเงิน เป็นกำไรในทางตัวเลข มิใช่กำไรที่เป็นเงินสดจริงที่กิจการสามารถนำมาชำระหนี้ได้ทันที

9. พนักงานปฏิบัติการด้านสินเชื่อยังนำข้อมูลทางการบัญชีมาใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อไม่มากนัก

10. พนักงานปฏิบัติการด้านสินเชื่อยังขาดความชำนาญเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลทางการบัญชีในการบริหารสินเชื่อ

ดลนภา หวงสุวรรณกร (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อเคหะของลูกค้านาคารออมสินในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อเคหะของธนาคารออมสินทุกสาขาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 7 สาขา ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง มิถุนายน 2543 มีจำนวนทั้งสิ้น 67 ราย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ อัตราร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001–30,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการขอกู้เพื่อซื้อที่ดินเพื่อเตรียมปลูกสร้าง โดยใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันเป็นบ้านพร้อมที่ดิน ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับอนุมัติเงินกู้ตามวงเงินที่ขอกู้ มีระยะเวลาในการกู้ 11 – 20 ปี และระยะเวลาอนุมัติการกู้ใช้เวลา 8–30 วัน ในการศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อเคหะของลูกค้านาคารออมสินในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ในระดับความสำคัญมากเรียงตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับสำคัญปานกลาง